

ELŐFIZETES.

HELYBEN ÉS VIDEKEN

Egy évre ... 48 kor

Fél évre ... 24 kor.

Egy negyed évre 12 kor.

Egy hóra ... 4 kor.

Nyitási költségek
megállapodás szerint.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI LAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.

TELEFON-SZÁM: 367

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.Izsáki főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 181.

Arad, 1918.

Főmunkatárs:
Stauber József.

Szombat, szeptember 14.

Mai lapunk főbb közleményei:

A jogi fakultást nem nyitják meg a nők előtt
Munkások panaszkodó küldöttsége.
Nyitott szemmel Aradon.
Elzárásra ítélt gyárigazgató.
Hertling szerint közel van a béke.
Osztrák-magyar csapatok segítik a németeket.
Windischgrätz herceg lemondása.
Kutyamosóból — képviselőjelölt.

„A veszedelem érzetének elmulása.”

Írta: Tisza István.

Olasz harctér.

Azt mondják, minket életbevágó baj már nem érhet, ezért sülyedtünk vissza a köznapiságba, ezért van az, hogy a háborúnak csak a nyugét érezzük immár s többé nem a komolyságát.

Istenem, hát lehet olyan vaksággal süjtött magyar ember, aki így gondolkozik? És ha akad ilyen, ha terjed ez a végzetes képzelődés és éreztetni kezdi a közszellemet megméltelyező hatását, nem kötelessége-e mindenkinek, akinek szava több-kevesebb súlytal bír az országban és mindenekelőtt nem kötelessége-e a hazafias magyar sajtónak, hogy a még mindig folyó élethalál-harc, a még meg nem szűnt életveszély tudatára fölrázza a nemzetet s az elfásulttá, közönyössé válnak nap-nap után fülébe harsogja, hogy ma is a mi földarabolásunkért folytatják ellenségeink a küzdelmet s hogy ha — hála a nemzet emberfölötti erőfeszítéseinek — hazánk szent földjétől távolabb folytathatjuk is ezt a létünkért való harcot, ez csak addig tart, amíg hű marad a nemzet önmagához, amíg kinn a harctéren és benn az országban él az első háborús évek nemes, lelkes, a győzelmet biztosító hangulata.

Igaz, levertük, megöröültük épen azoknak a közvetlen szomszédainknak erejét, akik a mi a testünkre éheztek, de vajjon nem álltak-e helyettük új erők az ellenséges csatasorba? és vajjon nem hirdetik-e ezek épen napjainkban merészebben, leplezetlenebbül mint bármikor, hogy levert ellenségeinknek a mi szétदारabolásunkra irányuló hadicéljait magukévá teszik?

Előttem van egy olasz repülő által ledobott, a magyar katonához magyar nyelven intézett fölhívás, amelyik arra figyelmezteti a magyar katonát, hogy „harcolnia ravasz urai ellen kell, akik ellenségei az ő jogainak s a nemzetek szabadságának.” Ez a fölhívás ellenségeink békecéljai közé ezeket sorozza:

a cseh-tót állam függetlensége, amelynek fiai olyan hősiességgel harcoltak az oroszok, olaszok és franciák mellett;

a délszláv állam függetlensége, mely magában egyesíteni fogja a három családot: szerbeket, horvátokat és szlovéneket;

Románianak visszaállítása és egyesítése

Pétervár az ellenforradalmárok kezén

(Vér folyik az orosz főváros utcáin.)

Londonból jelentik: Koppenhágai táviratok szerint Helsingforson át az a hír érkezett hogy az ellenforradalmárok elfoglalták Pétervárt.

Berlinből jelentik: A Norddeutsche Allgemeine Zeitung azt jelenti Koppenhágából, hogy a pétervári vár környékén lakó parasztság fellázadt a bolsevik kormány ellen. A fellázadt parasztok behatoltak Pétervárra és a lakosság egy része is csatlakozott hozzájuk. Pétervár csakugyan 12 helyen ég és véres polgárháború van folyamathan. A városban tetőpontját érte el a terror. Pétervárt tűz emészti és utcáin tömeggyilkolás folyik.

Londonból jelentik: (Reuter.) Az angol kormány értesítést kapott Washingtonból, mely megerősítik azt a hírt, hogy Péterváron 12 helyen tűz ütött ki és hogy az utcákban vaktában lövöldöznek.

az erdélyi, bukovinai és bánáti román területekkel.

Hogy ilyen fölszólításra milyen visszhang kél a magyar katona lelkében, arról bizonyára nem kell beszélnem. Itt, a magyar csapatok tiszta, nemes légkörében él az első idők halálraosztott hazaszeretete, lehetetlenséget nem ismerő szent áldozatkészsége. Mit kell ennek a magyar katonának gondolnia, éreznie, ha adig, amíg messze olasz földön kemény elhatározással áll őt hazájáért három világ részreánk törő túlerőjével szemben, a távol hazából az a hír jut el felfé, hogy ott visszafüledtek a köznapiságba, marakodnak, üzérkednek és gyűlölködnek az emberek, hiszen tehetik, mert immár a háború komorsága megszűnt, elmult fölülünk a veszély.

És vajjon nem az enyészett lehellete, a fölbomlás szaga érint-e bennünket, ha egyik legelterjedtebb magyar lap annak ront neki, mint gyűlölködő békebontónak, aki a becsületes magyar ember jogos fölháborodásával bélyegzi meg a magyar kishitűek aknamunkáját s a hazafiasan gondolkodó magyarokat egyesítésre hívó szózáttal szemben védelmébe veszi azokat, akik nem rajonganak a vérontásért, akik tudni szeretnék, hogy miért és meddig szenvedünk.”

Mintha volna egyetlen ember az országban, aki rajongana a vérontásért és mintha nem tudná mindenki, hogy kénytelenek vagyunk szenvedni, mert életünkre törnek és addig fogunk szenvedni, amíg a cseh-tót állam, Nagy-Szerbia, Nagy-Románia és más hasonló „népfőlszabadtások” gonosz merényletét csak a magyar hazaszeretet és a magyar vitézség háríthatja el fejünkről.

Ugyanez a lap „lapos hazugságnak” mondja azt, hogy „megtámadott határainkat védjük” és szemünkre veti, hogy mindenkinek van valóságos célja a háborúban, csak nekünk nincs. Valóságos célja? Hát a gonoszul megtámadott haza védelme nem az? Hiszen ha nem az, akkor célja nincs csak a rablónak, a hódítónak, a más életére törőnek és akkor épen azok, akik hazánk nyújtunkért vődelnek, azt

vetik szemünkre, hogy hódító célzattal nem folytatjuk a háborút.

Hát vajjon mind ennek láttára nem kell-e eszünkbe jutni, hogy az Ur eszét veszi el annak, akit el akar veszíteni? is vajjon nem kell-e minden erőnk, hazánkért remegő lelkünk egész hevé, egész ékesszólását latba vetnünk, hogy az igazság tudatára ébresszük a nemzetet?

Az igazság az, hogy vad, elszánt, borzalmasan komor élethalál-harc foly épen napjainkban s hogy épen a magyar nemzet sorsa, a magyar állam léte ma is kockán forog. Ellenségeink győzelme hazánk földarabolását, vagy legalább is megcsönkítését, jövőnk veszélyeztetését jelentené, ma is ezt a veszélyt csak akkor háríthatjuk el, ha a végsőre kész elszántsággal küzdjük végig a nemzeti létért vívott szent védelmi háborút.

Ebben a háborúban — minden mást félretéve — vállalva kellene küzdeniök mindazoknak, akiknek a veszélyben forgó haza megmenetése lebeg szemük előtt. Patáilis szerencsétlenség, hogy vannak ezek között is, akiket ebben a munkában megtévesztett a pártszenvedély. Ezekben a tévedésük dacára a hazafit becsülöm s velük a háborúval kapcsolatos nemzeti érdekek szolgálatában parallel utakon haladhatok ma is.

Másként áll a dolog azokkal, akik már évek óta igyekeznek elősködni a nemzeti megpróbáltatásból és szenvedésből, akik következetesen ássák alá a nemzet ellenálló képességét, erkölcsi erejét, akik konkoltyt hintonak a hazában, bizalmatlanságot, gyűlölséget szítanak szövetségeseink ellen s legádázabb ellenségeink számára őrzik meg rokonszenvéket.

Ezek nem belpolitikai ellenfelek, akikől véleménykülönbség választ el bennünket, hanem — akarva nem akarva — a létünkre törő küllenségek segítőitársai.

Háborúban vagyunk; mindenünk kockán forog. Aki ilyen pillanatban zsibbasztja meg a nemzet karját, lankasztja kardot forgató jobbunkat, az ellenség, akivel mint ilyenekkel kell szembe szállania minden becsületes magyar embernek.

Hertling szerint közel van a béke.

(A különös osztrák gróf a béke útjáról.)

Berlinből jelentik: A szociáldemokrata szervezetek vezetői tegnap megjelentek Hertling gróf birodalmi kancelláránál, hogy előadják a munkások sérelmeit és panaszait. A szociálista szóvivő szavaira a kancellár hosszabb beszédben válaszolt. A Vorwärts ma reggeli száma közli Hertling beszédét:

— A katonai vezetés és a politika irányítói — mondotta a kancellár — egy nézeten vannak a megengedő béke kérdésében. A háború egy pillanattal sem fog tovább tartani, mint amennyi szükséges ahhoz, hogy megvédjük magunkat. Önök tudják, hogy Németország békeajánlatait az entente milyen kárommással utasította vissza. Tizennégy nap óta a legárgabb sovínizmustól hangzik az ellenséges sajtó.

— Mindezek ellenére azt hiszem, hogy közelebb vagyunk a békéhez, mint általában hiszik.

— Azt pedig csak megismételhetem, hogy a német kormány is, a német hadvezetés is egyértelműen minden annexió ellen van. Ebben a kérdésben nincs nézeteltérés és a munkásságnak nem kell bizalmatlannak lennie a kormánnyal szemben.

— Az általános választói jog kérdésében is csak ismételést hallhatnak tőlem, amikor megújítom azt a kijelentésemet, hogy én az egyenlő választói jog reformjával állok vagy bukok. Ha az urak háza nem szavazza meg a javaslatot, ha nem lesz megengedés, fel fogjuk oszlatni a porosz urak házára.

A kancellár még ezeket mondotta: — Csodálja, hogy szavait kétségbe vonják. Meg kell érteni, hogy az illetékes pártokat nyugtalanítja a választójog reformja. Az urak házában is megvan hozzá a alkotmányvesszerű joga, mindazonáltal a kancellár egy lépésnyire sem tér el az egyenlő választójog elvétől és amint nyilvánvaló lesz, hogy nem lehet megállapodásra jutni, azonnal feloszlatja az országgyűlést.

Bécsből jelentik: Payer alkancellár nyilatkozatát berlini politikai körökben úgy tekintik, mint a hadicélok hivatalos kinyilvánítását. A kormány ezzel az összes kétségeket eloszlatja és lerázza magáról a gyanút, hogy az alldeutschok befolyása alatt áll. Az alldeutschok szóval a beszéd által támasztott rümmellettől, de annál nagyobb a megelégedés a baloldali pártokon. A Berliner Taublat azt írta, hogy most minden attól függ, hogy komoly tettek, a váltások be az a hitelt, amelyet ezzel a beszéddel nyertünk. A választójog kérdését most már el kell intézni. A Vossische Zeitung azt írta, hogy senkinek sem kell katonai hódító imperialista törekvéseket, hanem a népek békéjét akarjuk a szó legszorosabb értelmében. A Lokalanzeigert a beszéd teljesen kielégíti. A Tägliche Rundschau viszont katasztrófának minősíti a beszédet és azt írta, hogy isten mentse meg Németországot Payertól Wilson ellen majd csak megvédjük magunkat. A Deutsche Zeitung azt mondja a beszédéről, hogy ez a lekezelőbb beismertése a lemondáson alapult békének.

Bécsből jelentik: Sternberg Adalbert gróf, a különös osztrák főúr, hosszú idő után újra tegnap előadást tartott a békepropagandáról.

— Ha mi az entente mintájára akarunk propagandát szervezni — mondotta Sternberg gróf — hogy a békét elérjük, mindenekelőtt azzal kell tisztába válnunk, mi akarunk, mi a propaganda célja. Szem előtt kell tartani, mi különbség van az angol-szász uralkodási módszer és a központi hatalmak uralkodási rendszere között. A nyugati hatalmak vezető főfiai a néptömegek emelik magasba, míg nálunk felülről nevezik ki őket.

— Ausztria politikája nem más, mint a törvények félrehozása és itt a legrosszabb szociálista sem különbözik a legrosszabb bürokratától. Lege van a londoni francia nagykövetségnek, akik azt mondja, hogy Ausztria butasága

oly nagy, hogy generációkra van szükség, hogy annak mélységét elérjék.

— Nem Ausztria feladata — folytatta Sternberg — hogy megvédje Németországot, ha megtámadják. A német népek van elég sok nagy férfja aki e támadásokat visszautasíthatja. Ausztriának feladata olyan propagandát csinálni, mely bebizonyítja, hogy nem hibás abban, amit a németek a szemére vetnek. Ha a békét el akarjuk érni, nem szabad megelégednünk Czernin gróf leszerelési propagandájával, mert ez egyedül nem vezet békére. Az egyedüli út, amelyen a békét elérhetjük, ha békeajánlatokat az entente tudtára hozzuk. De nemcsak az entente kormányainak kell tudomásul bírnia békeajánlatokról hanem az entente népeinek is. Legfőbb ideje, hogy hosszú fűleinket a haza oltárára helyezzük, hogy végre megálljunk, mi szükséges ahhoz, hogy a mostani öldöklés után egy jobb idő virradjon az országra.

A jogi fakultást nem nyitják meg a nők előtt.

(Zichy János grófnak nem sürgős.)

(Budapesti munkatársunktól.) Még Apponyi Albert gróf kultuszministersége idején, a miniszter nyilatkozata alapján — közöltem az Aradi Közlöny szerkesztőségével azt az információkat, hogy rövid időn belül királyi szöveccel megnyitják a világi fakultásokat a nők előtt. A felség intézkedése szükséges ugyanis ahhoz, hogy egyrészt könnyebbé tegyék a nőknek a bölcsészeti és orvosi fakultásra való beiratkozást, másrészt, hogy megnyissák a nők előtt az egyetemek jogi fakultásait, a jogakadémiákat és a műegyetemet. Apponyi Albert gróf annak idején előttem tett nyilatkozatában szíves volt elmondani, hogy ő a maga részéről nemcsak indokoltnak, hanem szükségesnek tartja, hogy a jogi és technikai képzettséget igénylő pályák a nők előtt is megnyitassanak és tudósításomban akkor közöltem azt is, hogy a kultuszminiszter erre vonatkozólag előterjesztését már el is készítette.

Főiskolai körökben befejezettnek hitték azt, hogy a most megkezdődött tanév már a jogi fakultásokon és a műegyetemen találja a nőket, a tanév azonban megkezdődött a nélkül, hogy ebben az ügyben bármiféle intézkedés is történt volna. Zichy János gróf kultuszminiszter ur ebben a kérdésben nem tett semmiféle nyilatkozatot, de nem tett semmiféle intézkedést sem.

Apponyi Albert gróf nagyszabású terve e pillanatban nem mondható aktuálisnak és nincs meg a valószínűsége annak sem, hogy a terv megvalósítására a közel jövőben sor kerüljön.

Jól informált helyen, ahol kitűnően ismerik Zichy János gróf kultuszminiszternek e kérdésben elfoglalt véleményét, legáltalában így jellemezték előttem a helyzetet:

— Apponyi Albert gróf igen fontosnak és sürgősnek találta a kérdés elintézését. Ő e tekintetben nagyon liberális volt és nem csinált titkot abból, hogy a főiskolák reformjának legfontosabb része lesz az, amelyik az összes világi fakultásokat megnyitja a nők számára. — Zichy János grófról nem lehet azt mondani, hogy ő ellensége lenne ennek a tervnek, viszont azonban Zichy János ismer fontosabb és sürgősebb teendőket is, mint az egyetemek jogi fakultásainak, a jogakadémiáknak és a műegyetemeknek a nők előtt való megnyitását. A kultuszminiszter nem tartja annira sürgősnek a kérdést, mint hivatali elődje, sőt ő bármennyire rokonszenvezzék is Apponyi tervével, annak megvalósítására a háborút nem tartja alkalmasnak. Ennek következtében nem is valószínű, hogy a háború alatt asszonyfiskálisokra bizzuk valóperünk kedvező elintézését, vagy hogy leánymérnökök készítsenek tervet új épületekről.

A kultuszminiszteriumban már nem is tudnak az egész tervről semmit. Apponyi Albert gróf távozásával a szép idea — amelynek prak-

tikus oldalát, illetőleg kétségkívül voltak jogos ellenvélemények is — lekerült tehát a napirendről és így, legalább is egy jó darabig a maturára készülő leányok nem álmodozhatnak arról, hogy ellicitáltatják párnáinkat a fejük alól.

Munkások panaszkodó küldöttsége.

(Sok minden kellene, de semmi sincs.)

Ma délután 4 órakor a vagongyári munkások küldöttsége jelent meg Löcs Rezső helyettes polgármesterénél. A küldöttség egy kérvényt nyújtott át a helyettes polgármesternek, amelyben kérték, hogy tekintettel a közeledő télre, vásároljon a közellátási hivatal részükre 150 vagon tüzelőfát. A fáért ab feladó állomás vagononként 1000 koronát fizetnének és a felmerülő költségeket is fedezi. A küldöttség kérte Löcs Rezsőt, hogy a fa beszerzését ígérje meg nekik biztosra, hogy a legnagyobb gondjuktól megszabadulhassanak.

— Biztos ígéretet nem tehetek ez ügyben — mondotta a helyettes polgármester. — Keddén lesz főügyben értekezlet, amelyen ügyüket tudom talhatónlag pártfogolni fogom.

A küldöttség tagjai elpanaszolták, hogy ugyancsak, valamint családtagsaiknak nincs cipőjük, pedig a tél rohamosan közeledik. A gyerekeknek nincs cipőjük, amit felvegyenek, ha iskolába mennek.

A helyettes polgármester biztosította a küldöttséget, hogy tőle telhetően oda fog hatni, hogy a cipőhivatal mielőbb lássa el a munkásokat cipővel. A kihátrási bíróság a múltkorában ártatlanságáról kifolyólag elkobozott 35 kiló talpbőrt, Löcs Rezső ebből is kiutalt a vagongyári munkások részére 10 kilót, amit azok küldöttsége köszönettel vett.

Szó volt még a ruhák és egyéb szükségleti cikkek nehéz beszerzéséről. A helyettes polgármester panaszait tudomásul vette, de segíteni a jelenlegi körülmények között a bajon sajnos nem lehet.

Legfontosabb kérdésük volt a munkásoknak, hogy a polgármester segítsen a takarmányhiányn. Sertéseik, melyek felnevelése nagy nehézségekbe ütközik, most lassanként elhullanak. Kérték Löcs Rezsőt, hogy utaljon ki részükre árát, vagy korpát.

— Annak idején — mondotta a helyettes polgármester — megpróbáltuk a városban a korpát lefojtatni, de a kormány utasított minket, hogy bocsássuk azt a kereskedők rendelkezésére. Ezért nem lehet a városban korpát kapni. Megtettem már minden intézkedést ebben az ügyben. Irtam a Hadi Terménynek, a mely a főművelésügyi miniszteriumhoz utasított. Azóta már táviratoztam is a miniszteriumnak, azonban még ezideig válasz nem érkezett. Minden nap várom a kiutalást.

Végül a küldöttség tagjai panaszkodtak, hogy a nekik megígért 10 mázsa zsirszódóból csak egy mázsát kaptak, pedig nagy szükség volna az egész készlet kiutalására, mert az a kis zsiradéjuk, amit apránként gyűjtöttek, megromlik.

A helyettes polgármester kérésüket indokoltan találta. Tekintettel arra, hogy a vállalat legutóbb nem kapta meg a várt mennyiségű zsirszódót a központtól, jelenleg legfőképpen még egy mázsát adhat nekik. Megnyugtatta őket, hogy a legrövidebb idő alatt megkapják a hiányzó kvantumot.

A küldöttség azután megköszönte a helyettes polgármester jóindulatú pártfogását, eltávozott.

Osztrák-magyar csapatok segítik a németeket.

(Ellentámadásunk a St.-Michielnél visszavonuló németek támogatására.)

Budapest, szeptember 13. (Hivatalos.) A főhadiszállásról jelentik: Noventótól délre olasz felderítő csapatok a Piave keleti partján próbáltak átkelni, visszavertük őket, egyébként több helyütt tüzéségi harc.

Nyugati harcér: A St. Michiel szakaszon, a Combres magaslatától délre osztrák-magyar ezredek erőteljes ellentámadással biztosították a német csapatok tervszerinti elvonulását.

Albánia: A helyzet változatlan. Gerslovics szakaszvezető tegnap Durazzo felett három ellenséges repülőgépet lőtt le. — A vezérkar főnöke.

Berlin, szeptember 13. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati harcér: Rupprecht bajor trónörökös és Büchm vezérezredes hadcsaportja: A tengerpart közelében és Bixchootetől észak keletre kisebb vállalkozásokat sikeresen hajtottunk végre. Ypern és Armentieres között megütsük az ellenség felderítő előretöréseit. Flerteixtől délnyugatra egy részleges támadást. Hulluchtól északnyugatra egy erősebb angol előretörést vertünk vissza. Az Arrashól és Perronesből Combray felé vezető utak között az ellenség tegnap reggel, a leghévesebb tüzéségi tüzelés védelme alatt, folytatta támadásait. A támadások az ellenség súlyos vesztesége mellett megütsük. Elhárítáukban különösen nagy része volt a jól irányított tüzési tüzelésnek. Gyalogságunk az angolokat mindenütt, ahol behatoltak vonalainkba, ellenlökéssel ismét visszaverte. Haringcourt az ellenség kezében maradt. Érte Mochyre és Geizencourt között visszavertük az ellenség újlag előtörő támadásait.

Német trónörökös hadcsaportja: Az Ailette és Aisne között csak időnkint fokozódott a tüzéségi harc. Kiseb gyalogsági csatározások a Champagneban. Rohamcsapatunk Lommesnél mellett az ellenséges vonalakból foglyokat szállítottak be.

Gallwitz tábornok hadcsaportja: A franciák és az amerikaiak tegnap megtámadták a St. Michielnél levő iv alaku arcvonolat, a Combres magaslatnál és Cote Lorraine-tól délre, valamint a Cote Lorraine és a Mosel között. A támadást előrelátva, a kétoldali átkarolásnak kitett iv alaku állás kiürítése már évek óta tervünk volt és már napok előtt megkezdük. Ezt a harcot tehát nem küzdöttük végig a döntésig, hanem végrehajtottuk a térvbe vett mozdulatokat. Ebben az ellenség nem tudott bennünket megakadályozni. A franciákat, akik a Maastól keletre levő magaslatokon előretörtök, visszavertük. A Combres magaslatokat, a melyeket átmenetileg elvesztettünk, Landwehr-es csapatok visszafoglalták a Maas és a Mosel közt harcoló csapatokkal való együttműködésben. A St. Michielnél álló hadosztályok elvonulás után a Cote Lorraine és a Mosel között az ellenséges támadásért nyert Thiaucourt felé. Tartalékaink felfogták az ellenséges lökést. Thiaucourtól délnyugatra és a Moseltól nyugatra visszavertük az ellenséget éjjel az iv alaku állás kiürítését ellenséges beavatkozástól mentesen befejeztük. Most új előkészített vonalakban állunk. — **Ludendorff.** (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Berlinből jelenti a Wolff-ügynökség: St. Michel irányában előreszökő frontiven tegnap

dél felé erős francia, angol támadás indult meg. Minthogy e támadást már vártuk, a két felől való átkarolás veszedelme miatt alkalmatlaná vált iv kiürítését már napokkal ez előtt megkezdük. Az aknaveteket és beépített ágyukat, valamint a munició nagy részét a támadás előtt elszállítottuk Cote Lorraineból. Az ellenséges támadások, melyek során Thiaucourt irányában területet nyertek, nem tudták megakadályozni mozdulataink tervszerű végrehajtását. A nehéz hadművelet sikeréhez nagy mértékben járult hozzá Combrays magaslat szivós védelmezése.

Kern Aurél nyilatkozik

az aradi városi zenekar felállításáról.

(Budapesti munkatársunktól.) Zichy János gróf kultuszminiszter megbízásából Kern Aurél az Operaház volt igazgatója, az országos zenei főfelügyelő nemrégiben Aradon járt, ahol hosszasan tanácskozott, mint azt az *Aradi Közlöny* megírta, Barabás Béla főispánnal és Varjassy Lajos polgármesterrel az aradi városi zenekar felállításáról.

Kern Aurél, aki közben más városokban is járt, most érkezett Budapestre és tárgyalásairól rövidesen részletes jelentésben számol be a kultuszminiszternek. Jelentésének következménye alkalmasint az lesz, hogy Zichy János gróf a városi zenekarok megszervezése ügyében legközelebb ankétot hív össze Budapestre, erre az ankétra meghívja Arad polgármesterét is, és ezen a tanácskozáson történik meg a végleges döntés e fontos kérdésben.

Alkalmas volt ma Kern Aurélnak beszélgetést folytatni az aradi városi zenekar ügyéről. A főfelügyelő úr a következő igazán érdekes nyilatkozatot tette előttem:

— Az én missziómnak célja az, hogy a zenei kultúrát Magyarországon decentralizáljak. Ennek két része van. Az egyik a zenei nevelés kérdése. Ez nem tartozik rám, ezt a Zenekadémia intézi. Itt városi zenekolák szervezéséről van szó, amelyek nem a közönséget, az én missziómnak a célja a már megnevelt közönséget ellátni zenével. A közönséget zenével a koncertek, az orchestrális és kórusos koncertek látják el. Ezt mindenütt a világon az állam, a város vagy a társadalom támogatásával csinálják. Ez utóbbi az én dolgom. Zenekarokat kell szervezni. Azért kell zenekarokat szervezni, mert a zenei irodalomnak legjelentősebb művei mind orchestrális művek és alkalmat kell adni a vidéki városokban ezeknek a megismerésére.

— Nagyon fontos emellett, hogy a színházak is kapjanak szimfonikus zenekarokat, ami egy csapásra oldja meg a vidéki opera kérdését. A míg a vidéken nincsenek rendes zenekarok, addig vidéki operáról nem lehet szó. A vidéki operák megszervezésének elemi feltétele az, hogy a színházak egy rendes és teljes zenekarral rendelkezzenek, amely felett lényegesen rendelkezhetnek is.

— Emellett fontos az is, hogy a városi zenekarok megszervezésével módot nyújtsunk arra, hogy a magyar fiúk is a zenei pályára lépjenek és így ki lehessen zánni nálunk a csökeket, a németeket és külföldieket, akik ma a muzsikásoknak súlyos hetven-nyolcvan százaléka teszi. A kérdés megoldásánál itt figyelemmel kell lenni a rokkantházakra is, mert az én véleményem szerint sok olyan rokant katonánk van, akinek a kezét és tüdejét épke a zenei hallama kitűnő és így könnyen kiképezhető erre az elég szép jövődelemmel járó pályára.

— A kérdést csak a városi zenekarok megszervezésével lehet megoldani. Ha a kormány maga szervezné meg a zenekarokat, akkor centralizáció következne be, ami hátrányára lenne az ügynek. A városoknak maguknak kell végezni

az egész kezelést. Az állam természetesen támogatná az akciót, ámbar a városi zenekarok önmaguk is kifizetnék magukat. Én úgy képzelem el a megoldást, hogy a városokban a színházak alkalmazzák a zenekarokat és rendelkezzenek felettük a hét öt estéjén és vasárnap délután. A színház elsőrendű zenekarhoz jutna és emellett nem viselné teljes egészében a zenekar költségét. Mindenesetre egy harmincöt-negyven tagú zenekart kapna azért a pénzért, amelyért ma legfeljebb husz-huszonöt tagú zenekart tudna szervezni. A hét szabad két estéjén aztán a városi zenekar koncertet tartana, sőt elmenne az Arad környékén lévő városokba is koncertezni, szimfonikus zenekart rendezne, nyilván esetleg térszertől adna, ellátná az egyházi zenét. A zenekar egy része nyáron fürdőzenekarrá alakulna át, a másik része pedig nyári állomáshelyére kísérné a farsulatot.

— Ezzel városi zenekar megszervezése a mai fizetési viszonyok mellett kétszáz-háromszáznyolcvan ezer koronába kerül évenként. Hogy a fenntartási költséghez mennyivel járul hozzá az állam, azt így halos megmondani, mindenesetre meg kell csinálni előbb a budgetet, rendbe kell hozni a színházal és a többi főveldelemmel és az esetleg fedezetlenül maradt részből vállalna máskor valamit az állam is.

Kutyamosóból — képviselőjelölt.

A választás napján lejáróztatták eseményeséről.

Bukarestből jelentik: A moldvai Succava városban nagy izgalom között képviselővé választották a múlt héten Garoflid földművelésügyi minisztert. A választásnak érdekes epizódusa volt a kamara szombati ülésén. Zolga Codreanu (néppárti) képviselő interpellációt nyújtott be a választás erőszakosságai miatt s elmonasztolta, hogy a kormány terrorizmus eszközökkel tudta csak az elért eredményt kivívni, mert a választás napján a kerület prefektusa lejáróztatta az ellenjelöltet, akit a párt pártjára léptetett fel.

Marghiloman miniszterelnök válaszában védelmébe vette a prefektust s annak intézkedését azért, mert — mint mondta — az ellenjelölt, aki edvéként közönséges paraszt s aki az egész oláh háború alatt közönséges kutyamosó volt, az oroszoknak csempészkedik már huzamosabb idő óta, sőt az utóbbi hetekben olyan szolgálatokat is tett az oroszoknak, amiért ellene súlyos büntvádi eljárást is indítottak és a lejáróztatási parancs, a vélellem folytán, ép a választás napján érkezett a kerület prefektusához. Megnyugtatta a zajongó nép (Avarescu) pártot, hogy ha tisztességes emberekkel megy a harcba, úgy a többségben nemes ellenfeleket fognak találni, de a kétes és sötét alakokkal való erőszakoskodást egyenesen veszedelmesnek tartja az ország érdekében is.

Bukarestből jelentik: Kiseneyből jelentik: Ismeretlen agent provokateurök az elmúlt napokban éjjel orosz és oláh nyelvű röpíratokat ragasztottak ki Kiseney utcáin. A röpíratok rövid tartalma a következő:

— Bessarabia lakói! Ébredjétek fel már abból a bódultságokból, melybe jellelten kufárok ártatlán benneteket. Lássátok immár be, hogy a néptámás ez év tavaszán eladott benneteket Romániának. Románia pedig olyan kicsiny állam, hogy senmit sem nyúlhat nektek, mert sem kulturája, sem ipara nincs. Ha a Bessarabia idén Oroszország nem látta volna el máhíennel, úgy az oláh katonának a borslora sem maradt volna meg. Akkor sem tudott s ma sem tud elmet adni nektek s amitek van, azt is elveszi tőletek erőszakkal és ha ellenségetek, amint ezt a nap-nap után előforduló szomorú esetek bizonyítják, akkor az oláh katonák az oláh-főbe vernek benneteket. Ne habozzatok egy percig sem többé, hanem kériétek meg a kormányzó Ukrania hejmamnját, hogy hasson oda, megsejnt Bessarabia bekobeleztessék Ukrania. Akkor mindenben bővében lesztek és mint Krisztus testvérei élhettek egymással és nem mint Románia rabszolgái.

Nyitott szemmel Aradon.

(A megtört bécsi tanár vallomása.)

Örömmel jegyezzük fel, hogy azok az osztrák nevelők, akik kis növendékekkel hat hétig élvezték a magyar föld és nép vendégszeretét: őszinte és meleg érzésekkel távoznak el tőlünk. Maguk bevallják, hogy keveset tudtak eddig rólunk, hamis beállításból ismerték eddig nemzetünket, közállapotainkat, intézményeinket és viszonyainkat. Most saját szemükkel győződtek meg arról, hogy milyen szívek és mi csoda értékek vannak Magyarországon s ennek a felfedezésnek nem késnek hangot adni.

A gyermek nyaraltatási akciónak, úgy látjuk e nyilatkozatokból, nem az lesz a legértékesebb eredménye, hogy a gyermekek 1—2 kilót híztak, hanem az, hogy osztrák vendégeink, mint maguk mondják: — Zu einer geistigen Neuorientierung — jutottak. Ennek a tanúsága az a levél, amelyet egy itt nyaralt bécsi tanár intézett az *Aradi Közlöny* útján az aradiakhoz:

„Most, hogy éppen e nagyszerű országtól való búcsú előtt állunk, amely lankadó erőnknek nemcsak erősítést adott, hanem szívet fektetett szellemi új tájékozódásunkra, melyért talán ez istenildotta országnak nagyon halálval tartozunk, mint testi megerősítésünkért, kényszerítve érzem magamat, hogy a nemes magyar néphez néhány hálás és felvilágosító szót intézzek.

Szeretném azonban ha szavaimat nem tekintenék tíres frázisoknak, melyeket az udvariasság szokott az aszkákra csájni; nem szavaimat legbensőbb érzéseim természetes folyásának tekintsek.

Példá, hogy idegennek mondhatom magamat ebben az országban. Mi osztrákok sem barátságot, sem gyűlöletet nem hordoztunk szíveinkben, de reményességgel és várakozással eltelve jöttünk ebbe az országba, melyet eddig alig nagy vonásokban ismertünk. A belső félelem és zárkózottság, amely minden emberrel közös, aki idegen földre lép s megszokott anyanyelvét nem hallja többé, gyorsan eltűnt, amit hosszú utazás után ide megérkeztünk s láttuk azt a sok-sok embert, aki reánk várakozott. Ha nem is értettük meg nyelvüket, megértettük tekintetüket, mely vonzalommal és szeretettel nyagodott rajtunk.

Már az első nap megismerkedtem a magyarok feltűnően lovagiaságával és vendégszeretetével. Aradi tartózkodásomnak hat hete alatt e szép és érdekes városnak sok polgárát ismertem meg. S le sem tudom írni, hogyan fogadtak azokban a családokban, melyek nek körében megfordulhatni szerencsém volt; a szeretetnek és figyelemességnek mennyi jelével találkoztam! csak azt mondhatom: mindez örökre felejthetetlen marad előttem. Alkalmam volt, hogy a magyaroknak belső lényét megismerjem, tanulmányoztam egyes szociális intézményeket, betekintést nyerhettem e történelmi város kulturális életébe s elvagyok telve csodálkozással. A nép érintetlen őseréje, a nemesen nagy törekvés a tökéletesség felé, a kulturális vívmányoknak végtelenül praktikus érzéke, a bámulatnak érzését ébresztették fel bennem s még valamit! egy kis jóakaratu — irigységet.

Mi németek sokat tanulhattunk a magyaroktól. Igen! erős a meggyőződése, hogy Magyarország nagyarányú fejlődés előtt áll, olyannyira, hogy a Közép-Európának keleti ré-

Brusszilov tábornokot agyonlőtték.

(Tovább gyilkol a vörös terror.)

Stockholmból jelentik: A *Telegraphen Compagnie* írt: Karkowból, hogy Brusszilovot agyonlőtték.

Egy fővárosi lap e tényhez a következőket fűzi hozzá: A bolsevik tömeg terror áldozatainak a száma egy jelentékeny személyiséggel szaporodott. Brusszilovot a cári Oroszország és Kerenszki hatalmas generalisszimuszát az 1916—17-ik években lezajlott orosz offenzívák vezérére valószínűleg azért, mert az ellenforradalmat támogatta, a szovjet kormány parancsára kivégezték. Az 1916-ik év elején az orosz hadsereg élére állott és olyan hatalmas csapást mért Galiciára és Bukovinára, amely számszerű fölénye folytán sikereket biztosított számára. Az 1916. év júniusának az elején frontunkat Oknánál, északbukovinában áttörte, minek következtében csapataink kénytelenek voltak a Kárpátoknál egész a magyar határig visszavonulni. Az orosz csapatok gyors tempóban áthaladtak Bukovina területén és ezáltal megérlelték azt a katonai helyzetet, hogy Románia orvtámadást intézhetett szövetségesei ellen. Ezzel a csapással egyidejűleg követhetett be Brusszilov támadása Galiciában Böhm-Ermolli haderege ellen, mely ekkor az osztrák-magyar hadsereghez csatlakozott német csapatokkal Bothmer gróf német tábor-

nok parancsnoksága alatt küzdött. Bár Brusszilow Galiciában néhány jelentékeny sikert vívott ki, az orosz sajtó az a jóslata, hogy Lemberg bevétele megkoronázza Brusszilow sikereit, nem valósult meg, mert előrehaladását kellő időben megakadályozták. Az 1917. év július havában Kerenszki diktatúrája alatt tehát sikeres offenzívát hajtottak végre, mely óriási véráldozatokba került, mely Kerenszki bukásával végződött. Brusszilow akkor megsebesült és egyik lábát amputálni kellett. Egy alkalommal Trockij felajánlotta számára a fővezér állást, azonban ő nem fogadta el. Brusszilow 65 éves volt.

Moszkvából jelentik: A kivégzéseket csekélyek mértékben folytatják. Sok asszonyt is fogságba vetettek, tiszokul. Sok jómodu ember kiutasítottak és butoraikat és egész házfelszereléseiket szétosztották a proletárok között. A nemzetközi szocialisták pártja mely mindig összetartott a bolsevikokkal, tiltakozását jelentette be a központi bizottságnál a terror ellen. A svájci konzul tiltakozott a külügyi népbiztosnál a tiszok elleni lövöldözések miatt. A konzul csak üres ígéretekot kapott. A kormány elhatározta: miliciát újra felszereli és a vörös gárdánál is bevezeti a rendjelekkel való kitüntetésekot.

sze csakhamar innen kapja a kulturának áldásos sugarait.

Egyre szeretném kérni a magyarokat:

— Ne tegyék felelőssé a mi mai nemzedékünket azokért az eseményekért, amelyek már a történelmé. Mint egykor Magyarország, úgy szenvedett Ausztria is a reakcionárius kormányzat kemény keze alatt. A mi nagy költőinknek, Grillparzernek szellemi termékei a rendőrségi cenzurának ép olyan szellemi torturáján kellett, hogy átmenjenek, mint a nagy szabadság költőinek: Petőfinék dalai. Mindkét országban egyaránt küzdöttek a szabadságért. Nyujtsunk egymásnak barátsággal kezelt és szövetkezzünk a harcra közös ellenségünk ellen. Önök tudni fogják kiről beszélék.

Bucszásul, mely oly nehezen eisk nekem, mindazoknak, akik nekünk bécsiéknak oly felejthetetlen napokat szereztek, egy őszinte „Isten áldjon“-t kiáltok. Legyenek nyugodtak afelől, hogy mi a nemes magyar nép dícséretének élő tanúként térünk vissza hazánkba. S én magam biztosíthatom a város áldozatkész közönségét s aradi kedves ismerőseimet, hogy a legnagyobb igyekezettel fogok vissza térni ide nem egyszer, többször is, isten segédelmével legközelebb már a gyönyörű és széphangzásu magyar nyelv tudásának birtokában.

Isten áldjon meg drága magyar nemzet!
A közeli viszontlátásra!

Tomschik József,
polgármesteri tanár Bécsben.

MŰVÉSZET.

* Egy aradi urileány nagy sikere. A pöstyéni győvteremben fényes estélyt rendeztek a minap a katonák özvegyei és árvái javára, melyen többek között egy aradi urileány: Lengyel Boris is közreműködött. Szerepléséről ezeket írja a Pöstyéni Újság: A műsort egy tündöklő szépségű aradi urileány: Lengyel Boris nyitotta meg Földes Sándor szerkesztő ez alkalomra írt prologusával. Lengyel Boris

mélyen átérzett, finom, stílusos előadását percekig tartó tapsokkal és hatalmas virágcsokrok hálálta meg a több ezer főre menő előkelő közönség, melynek soraiban ott volt Tisza István gróf, Dseml pasa, török tengerészeti miniszter és számos más előkelőség.

* Hegedűtanárt keres a városi zeneiskola. Aifánlatok Scherhag Ernő igazgatóhoz adandók be.

* László Sándor és Rozgonyi Ágnes 17-iki hangversenye nagy zenei eseménye lesz Aradnak. Jegyek Scherhagnál 2—10 korona árban kaphatók.

— Hírek Tisza István gróf audienciájáról. Budapestről jelentik: Egy esti lap írja: Az Újság ma reggeli számában bécsi tudósítójának azt a jelentését közli, hogy Tisza István gróf e hónap 10-én, kedden, külön kihallgatáson jelent meg a király előtt. A tudósító hozzáfűzi, hogy a volt miniszterelnök fontos bel- és külpolitikai kérdésekről fejtette ki nézetét. Érdeklődünk a hír valódsága felől és a következőket sikerült megtudnunk:

— A nemzeti munkapártban nem tudnak Tisza audienciájáról, a párt elnöksége vezéréstől nem kapott erre vonatkozó értesítést és Tisza barátai sem tudnak a megtörtént kihallgatásról, de arról sem, hogy akár egy napra is eltávozott volna a frontról. Nem tartják ugyan egészen valószínűtlenné, hogy a kihallgatás megtörtént, mert Tisza még bizalmas barátait sem avatja be a királyi kihallgatások titkaiba. Ha a kihallgatás megtörtént volna, úgy Tisza annak részleteiről bizonyosan tájékoztatta Wekerle Sándor miniszterelnököt. — Egyébként a miniszterelnökségen sem tudnak a kihallgatásról. Kormánypárti körökben nem tartják kizártnak, hogy Tisza jelentkezett volna kihallgatásra, tegnap estig azonban nem tudtak róla. Azt is feltűnőnek tartják, hogy még a királyi kihallgatásokról szóló hivatalos jelentésben sem említették Tisza nevét.

Elzárásra ítélt gyárigazgató.

(Tizenöt nap árdragításért.)

A kereskedelmi és iparkamarák az utóbbi időben tömeges panaszszal fordultak a kereskedelemügyi miniszterhez a különböző petróleumgyárak ellen, amelyek *kijátszák a petróleum gyártására és forgalomba hozatalára vonatkozó kormányrendeletet*. A finomítógyárak egyrésze ezt úgy követi el, hogy például a világításra alkalmas folyadékot *vazelinolaj* néven hozza forgalomba, természetesen a közönséges világító olajra megszabott árnál sokkal *árdágábban*. Voltaképpen azonban ez nem más, mint *közönséges petróleum kevés vazelinnel keverve*. Az olajjal üzött árdragítást a laikus közönség rendszerint nem tudja elbírálni és miután a különböző olajnevek minősége mindig az olaj kidolgozási, illetve finomítási százalékától függ, sok esetben még a hivatalos vegyész-szakértők sem tudnak ebben egyéges döntő véleményt mondani.

Ezekhez hasonló feljelentést tett a kereskedelemügyi minisztérium a budapesti államrendőrségen a Soroksári-ut 95. szám alatt levő *Budapesti Ásványolajipar Részvénytársaság* ellen, amely cég *Herczeg Géza* úpesti vegyészeti gyárának *petroleum extraktum cím alatt közönséges kőolajat adott el*, összesen 45.641 kilót, mely ért a Herczeg-gyár 41.703. korona 74 fillért fizetett, holott ennek a kőolajnak a megállapított ára métermázsánként harminchat koronánál nem lehet magasabb. A másik feljelentés, melyet szintén a kereskedelemügyi miniszter tett, arról szólt, hogy *Deutsch Benő* Petneházi-utca 35. szám alatt lakó ügynöknek a Budapesti Ásványolajipar Részvénytársaság két vasuti tartály *piroleum helyett gázolajat adott el és az ügynök a maximális husz koronás ár helyett százharminc-száznegyven koronát fizetett métermázsánként*.

A feljelentés megtétele előtt a kereskedelemügyi miniszter beszerezte az *Országos Vegyikísérleti Állomás* szakvéleményét és ezt írásban csatolta a bejelentéshez. A rendőrség, mely a feljelentés alapján eljárást indított a Budapesti Ásványolaj Rt. ellen, mindenekelőtt a budapesti kereskedelmi és iparkamarához fordult szakvéleményért. Az iparkamara azonban *nem látott árdragítást fenntartani*, mert véleménye szerint az olajgyár mindegyik esetében a felszámított árnak megfelelő minőségű olajat szállította. Ezzel a szakvéleménnyel a kereskedelemügyi miniszter nem lévén megelégedve, elrendelte, hogy az *államvasutak vegyi laboratóriumának* vezetője, *Gittner* tanár vizsgálja meg a kérdéses olajminőségeket és adjon ez ügyben szakvéleményt. Gittner a kívánságnak eleget tett és megállapításában *lényegileg az Országos Vegyikísérleti Állomásnak adott igazat*, csupán némileg enyhítette véleményét azal, hogy az árdragítás nem oly nagy mértékű, mint azt a vegyikísérleti állomás szakértői kiszámították.

A vegyikísérleti véleménye szerinti a Budapesti Ásványolajipar Rt. által jogiatlanul elért haszon *ötvennégyezer koronát tesz ki*, amíg ezzel szemben Gittner tanár azt állítja, hogy ez a jogtalan haszon *nem több kilenc-tízezer koronánál*.

A szakvélemények beszerzése után a IX. kerületi kapitányságon folyt az eljárás a Budapesti Ásványolajipar Rt. kereskedelmi igazgatója, *Weisz Gyula* ellen, aki kihallgatása során azzal védekezett, hogy *nem követett el*

árdragítást, mert minden esetben a kért árnak megfelelő minőségű árut szállított.

A mai folytatolagos tárgyalásra tüzte ki ebben az ügyben az ítéletkihirdetést *Toscano Béla* rendőrtanácsos. *Weisz Gyula* igazgató ügyvédjével jelent meg, aki a bizonyítási eljárás befejezése ellen kifogást emelt és szakértő-

—————

Aradi gyermek rejtélyes halála.

— Veszethez vezető tünetel veszett kutya harapása nélkül. —

Gájban, folyó, évi június hó közepén egy igazgató asszony jelentkezett *Stauber Andor* dr., Gáj tiszti orvosánál és arra kérte, hogy kis fiát, a 6 éves *Kovács Jánost* sietve nézze meg, mert egy kutya erősen megharapta.

Az orvos azonnal elsielt az Orovi-utca 12. szám alatt levő sérült gyermekhez és konstata, hogy körülbelül a térdizület fölött erősebb harapás nyoma látszik. Kötelességszerűen azonnal jelentést tett az esetről felettes hatóságának, ahol azonnal meg is tették a szokásos intézkedést. A gyermek beszéde nyomán indulva *Stefánov Szvetozár* kutyáját, melyet a gyermek megjelölt a harapás okozójaként, lefogták, az előírt ideig tartó megfigyelés alá vették és a végén konstata, hogy az állat teljesen egészséges.

Most a kis *Kovács János* szomorú esetének elbírálásánál felvetődik az a kérdés, vajjon a gyermek tényleg azt a kutyát mutatta-e meg a hivatalos közegeknek, amely a harapást okozta. Mert elképzelhetetlen, hogy egy egészséges állat harapása a veszethez kórokozó baktériumát oltsa az emberi szervezetbe. Arról ma már késő van beszélni, hogy nem lett volna-e célszerűbb a megharapott gyermeket egyenesen felküldeni a Pasteur-intézetbe, mint hogy a meglehetősen lassu hivatalos eljárás után meggyőződve az eb egészséges voltáról, teljesen megbízni a sebesült gyermek szavahihibetőségében.

Az eset fejleményei legalább is erre engednek következtetni. Tegnap ugyanis *Kovácsné* megjelent a gáji kapitányságon, ahol elmondotta, hogy gyermeke rosszul van és arra kérte *Kovács Antal* kapitányt, hogy vizsgálta meg orvossal a fiút.

— Tessék megvizsgáltatni a fiamat — mondotta — mert valaki nagyon megijesztette és azóta állandóan retteg, riadozik, dühös és ingerült.

A rendőrség felszólítására *Stauber* dr. felkereste a beteg gyermeket. Az orvos ránézett a gyermekre és megdöbbsent. A kis *Kovács János* arcvonásai eltorzultak. A szem erecskéi vérrel telítettek. Szájából rövid időközönként fehér csordult a földre.

— Talán a szájacskád fáj, kis fiam? — kérdezte a gyermektől. A gyermek nem felelt. Helyette az anyja kezdett beszélni.

— Nincs annak kérem semmi baja. Mondom, csak megijesztette valaki. Már fel is jelentettem az illetőt a városházánál. Azért fél egy a gyerek, azért nem mer beszélni és most már se étel, se ital nem kell neki.

Az orvos rögtön látta, hogy a gyermek a veszethez tipikus jelei mutatkoznak. Még egy kísérletet tett, vizet hozatott be a szobába és odakinálta a poharat a gyermeknek. A kis *Kovács János* szemei kimeredtek, pupillái tégra nyíltak, felhőrdült a vézna karjának egész erejével ütötte ki a poharat az orvos kezéből.

A viziszonynak ilyen mérvű jelenléte magát a vizsgáló orvost is meglepte és most már félre téve összes skrupulusait, az anyának minden ellenkezése ellenére, a kórházba utalta a veszett gyermeket.

A kórházban azonnal kezelés alá vették a kis beteget, de az orvosok már az első pillanatban megállapították, hogy minden fáradozás hiábavaló, a gyermek baja annyira előrehaladt stádiumban van, hogy a halál bekövetkezése már

ül meghallgatni kérte még *Pfeiffer Ignác* műegyetemi tanárt, továbbá tanuként bejelentette *Bognár Sándort* és *Spitzer Ignácot*. Kérte ezenkívül az ügyet ítélethozatal előtt az árvizsgáló bizottsághoz átküldeni.

Toscano rendőrbíró azonban a bizonyítást befejezettnek jelentette ki és nyomban kihirdette az ítéletet, amely szerint *Weisz Gyula* igazgatót tizenöt napi elzárással és hatszáz koronára pénzbírsággal sújtotta. *Weisz* ügyvédje utján felebbezést jelentett be.

csak órák kérdése lehet.

Igy is történt. A kis *Kovács János* iszonyú kínok között halt meg a kórházi ágyon. Az orvosok minden kétséget kizárólag megállapították a gyermek a veszethez. Miután azonban a hatóság gondatlanság vétségét látta fennforogni, a kis holttestet eltemetése előtt felboncolták a gáji temető halottaskamrájában.

A boncolás eredményéről *Pozsgay István* dr., a gyermekkorház igazgató főorvosa, a boncoló orvosok egyike munkatársunknak a következő nyilatkozatot tette:

A veszethez a kórház orvosai megállapították. A boncolásnak tehát az volt a feladata, hogy nem működött-e valamely más ok közre a gyermek gyors halálának előidézésében. A boncolás semmi olyan külső vagy belső körülményt nem talált, amelyből arra lehetne következtetnünk, hogy a megállapított veszethez kívül más ok is siettetne volna a gyermek elmulását.

— Vajjon a boncolás is megállapította-e minden kétséget kizáró módon, hogy a gyermek tényleg veszethez halt meg?

— A veszetheznek bonctani jele nincs! A kórházi orvosok megállapítását ténynek kellett elfogadnunk.

— A gyermek agyvelőjét, vagy egyéb részeit felküldi-e a hatóság a Pasteur-intézetbe a veszethez hiteles kimutatására céljából?

— Ezt teljesen szükségtelennek és céltalannak tartom.

Az *Aradi Közlöny* munkatársa ezután *Tisch Mór* dr. főorvost kereste fel, aki az esetről következőképpen nyilatkozott:

— Az egész esetről csak akkor adhatok kimerítő felvilágosítást, ha a hivatalos jelentések hozzám beérkeztek. Kétségtelennek tartom, hogy amennyiben a veszethez megállapították: a gyermek agyvelőjét, esetleg törzsrészeit felküldjük a Budapesti Pasteur-intézetbe a vizsgálat megállítására céljából.

A kis *Kovács János* szomorú tragédiája a boncolás és az orvosi nyilatkozatok után is sötét rejtélyként mered elénk. Ha veszethez okozta a gyermek halálát, hogyan szerezte azt? Hiszen az állatorvosi vizsgálat az élet egészségesnek nyilvánította. A szülők naiv bizalommal, de erőcsős ragaszkodással hirdetik, hogy gyermekük halálát nem a veszethez, hanem gondatlan rémtetetés okozta. A nyomozó hatóságoknak lesz a feladata, hogy az igazságot felderítse.

EGYESÜLET

— Meghívó. Az Aradi és Aradvidéki Oktató és Nevelőszövetség szeptember 15-én, vasárnap délelőtt 11 órakor folytatolagos közgyűlést tart a Kazinczy-utcai polgári iskola emeleti rajztermében. Tárgysorozat: 1. A tanügyi kamara szervezetének megállapítása. 2. A tisztviselői kar kijelölése, megválasztása. 3. Fekete József polg. isk. tanár őszi munka tervének megvitatása, melynek tárgyai a következők: 1. Vasuti kedvezmények a helyi érdekű vasutakon és az államvasuton. 2. Köztisztviselői konyha és étkező felállítás. 3. Az őszi beszerzési előlagnak beszerzési segélyé váló módosításának megvitatása. 4. Újabb indítványok. A tagok szíves megjelenését kérjük. — Dr. Schmidt János elnök.

HIREK.

Windischgrätz herceg lemondása.

(Bécsben kap fontos missziót.)

Bécsből jelentik egy fővárosi esti lapnak: A király, aki Windischgrätz Lajos herceget a legutóbbi napokban több ízben kihallgatáson fogadta, a közéleti misszió lemondását elfogadta és megkérte, hogy amíg utódjának kinevezése meg nem történik, a közéleti misszió hivatalát addig is lássa el. Windischgrätz természetesen eleget tett öfelsége felhívásának és egyelőre tovább vezeti az ügyeket.

Windischgrätz herceg állásától való felmentése után bucsút mond a magyar politikának, amennyiben fontos és előkelő misszió teljesítése vár rá Bécsben, ahová költözködni is fog. Olyan körökben, ahol Windischgrätz gondolkodásmódját jól ismerik, teljesen kizártnak tartják azt a felmerült kombinációt, mintha a közéleti misszió azért távoznék, mert Wekerle Sándor miniszterelnök és a magyar kormány más tagjaival ellentétbe került volna. Ezenkívül Windischgrätz minden alkalommal a békés megegyezés szószólója volt és sohasem csinált titkot abból a meggyőződéséből, hogy a parlamenti béke megteremtését a legmegelőbbben óhajtja. A lap bécsi tudósítója megjegyzi, hogy a lemondás hírének közlése valószínűleg még korai, de teljesen autentikus és azt minden bekövetkező cáfolattal szemben fenntartja.

Budapestről jelentik: A Magyar Tudósító a következő cáfolatot teszi közzé: Egy este megjelenő lap Windischgrätz Lajos herceg közéleti misszió lemondásának elfogadásáról ad hírt. Mint a Magyar Tudósító illetékes helyéről értesül, ez a hír nem felel meg a valóságnak. Windischgrätz Lajos herceg közéleti misszió kizárólag közéleti ügyekben tartózkodik Bécsben, ahol kénytelen az osztrák kormánnyal és a közéleti választmány elnökével folyamatosan levő tárgyalások miatt egy-két napig időzni. A bécsi tartózkodásával kapcsolatos egyéb közlemények nem egyebek önkényes kombinációknál.

Budapestről jelentik: Politikai körökben nem tartják valószínűnek Windischgrätz Lajos herceg lemondását, mert remélik, hogy sikerülni fog a közte és Wekerle Sándor miniszterelnök között fennálló ellentétet kiküszöbölni.

— A németországi újságírók Budapestén. Budapestről jelentik: A németországi újságírók ma délután fél három órakor Bécsből Budapestre érkeztek. Fogadtatásuk impozáns és ünnepélyes volt. Már jóval két óra előtt nagy számmal gyűlt össze a nyugati pályaudvaron Budapest székesfőváros közönsége, ahol ez alkalommal felnyitották az udvari váróterem ajtaját. A fogadtatás itt ment végbe. A bécsi gyorsvonat 20 perces késéssel délután 2 óra 25 perckor robogott be a nyugati pályaudvar peronjára. Herceg Géza, a budapesti újságírók egyesületének titkára sietett a vendégek elé és kalauzálta őket az udvari váróteremhez, ahol zajos hoch és éjjen kiáltással üdvözölték őket. Bent a váróteremben dr. Bódy Tivadar polgármester mondott történelmi beszédet rövid üdvözlő beszédet. Majd Márkus Miksa, az újságírók egyesületének elnöke üdvözölte a német karórsakat, akiknek nevében Rippler, a Tagliche Rundschau főszerkesztője mondott köszönő beszédet. A kölcsönös bemutatkozás után autókra ültek és szállásukra hajtottak. Szállásuk a Gellért-fürdő szállójában van. A német újságírók ma délután hajókirándulást tettek. A hajó, amelyen utaztak, az Eötvös-térről lefelé vette útját és egész Budapestig haladt, majd visszatérve megkerülte a Margitsziget felső csúcsát és úgy kötött ki ismét az Eötvös-téren. Az újságírók élvezték a főváros panorámáját, majd a hajó szalonjában teát szolgáltak fel. A hajón jelenlevő Szerényi József báró kereskedelmi miniszter asztalról asztalra járva élénken elbeszélgetett a német újságírókkal. A sétatávozás este fél hétkor ért véget.

— Írországból nem soroznak. Zürichből jelentik: A Secolo londoni kiadása szerint a kormány Írországból elhalasztotta a kényszer-sorozás végrehajtását.

— A bajor miniszterelnök Budapestén. Budapestről jelentik: Dr. Dandl bajor miniszterelnök ma délután 5 órakor a miniszterelnöki palotában látogatást tett Wekerle Sándor miniszterelnöknel.

— Konstantinápolyi nagykövetség a német kancellárnál. Berlnből jelentik: A birodalmi kancellár ma fogadta Pallavicini György gróf konstantinápolyi osztrák-magyar nagykövetet.

— Velünk akarja Ausztria megfizettetni a hadikáráit. Bécsből jelentik: Hussarek báró osztrák miniszterelnök és dr. Gross képviselőházi elnök ma megállapodtak abban, hogy az osztrák képviselőház október elsejére összehívják. Hussarek kijelentette, hogy a kormány a képviselőház összehívásának semmiféle akadályát nem látja, sőt kívánja, hogy a parlament a legrövidebb idő alatt hívják össze. Az osztrák képviselőház pénzügyi bizottsága és az újjáépítő bizottság ma ülést tartott dr. Schioper keresztyén szocialista képviselő indítványára a következő határozati javaslatot fogadták el. A hadikárok megtérítése nyilvánvaló kötelesség, amelyet az összes monarchiának nem pedig a benne egyesült egyes államoknak kell teljesíteniük. A feladás a leghatározottabban ellentétben van a magyar kormány amaz ismeretes álláspontjával, hogy úgy Ausztria, mint Magyarországnak külön-külön kell a saját területükön a hadikárokat pótolniuk, mivel a hadikárok megtérítése nem közös ügy.

— Háromszázötven ember halála egy robbanásnál. Kievből jelentik: Misl szerint Veronesben óriási robbanás történt, amely alkalommal hat vasúti vonat és a pályaudvarral szomszédos épületeket a robbanás elpusztított. 350 ember meghalt, az anyagi kár 300 millió rubel. A katasztrófával kapcsolatban 1500 letartóztatás történt.

— Ruha és cipő nyomorúság. Az állami tisztviselők ruhaellátásával kapcsolatban mozgalom indult meg aziránt, hogy a magánalkalmazottak is részesüljenek a Népruházati Bizottság által kiosztásra kerülő szövetekből. A Népruházati Bizottság most arról értesítette az aradi kereskedelmi és iparkamarát, hogy a vidéki magánalkalmazottak ruhaellátása is csak általános egységes akció során történhetik. — Egyelőre a 6000 koronánál kisebb törzsfizetésű férfi- és női magántisztviselők 25 százalékát fogják ellátni egy-egy ruhával. Mindenekelőtt arra van szükség, hogy a Népruházati Bizottság hozzávetőleges képet nyerjen a vidéki magánalkalmazottak létszámáról és a szövet kiosztása csak a létszámnak a készletekkel való egybevetése után kerülhet majd sor. E létszám megállapítása végett az aradi kereskedelmi és iparkamara a közeli napokban blankettákat fog szétküldeni az aradi magánvállalatokhoz, amelyben név, családi állapot és fizetés szerint kell majd feltüntetni az egyes alkalmazottakat. Az adatok beérkezése után a kamara jelentést tesz majd a Népruházati Bizottságnak a ruhával ellátandó aradi magánalkalmazottak létszámáról. Münz Márton, a cipő-bizottság elnöke felírt a Népruházati Központnak és kérte, hogy utaljanak ki több lábbelit Aradnak és hogy a gyárak alkalmazottjait, munkásait, valamint a szociális intézményekben ellátottakat vegye ki a városi kontingensből. A központ azt válaszolta, hogy valamilyen nyelvi kérdésnek rövidesen eleget tesz. Ha csak ez lenne az első és utolsó be nem váltott ígéret!

— Orosz hajók elkobozása. Stockholmból jelentik: Az amerikai kikötőkben időszerű orosz hajókat mind lefoglalták. Császerin e miatt tiltakozást jelentett be. Kelet-Ázsiában hír szerint 8 nagy gőzöst foglaltak le.

— Nem lesz villamos áram Budapestén. Budapestről jelentik: A főváros elektromos művei a beállott szénhiány következtében olyan súlyos helyzetbe kerültek, hogy ma éjjel 12 óráig előreláthatólag kénytelenek lesznek beszüntetni az áramszolgáltatást, illetve ez időpontig nem tudják garantálni a fogyasztás szolgálatát. A dolog annál kínosabb, mert a közönséget váratlanul éri ez az elhatározás, melyet egyáltalában nem készítettek elő ilyen esetre.

Budapestről jelentik: A székesfőváros elektrotechnikai üzemigazgatója a késő éjjeli órákban közli, hogy az áramszolgáltatás ma éjszakára biztosítva van.

— Lloyd George beteg. Londonból jelenti a Reuter-ügynökség: Manchesterből jelentik, hogy Lloyd George meghült, láza van és hogy az megakadályozza abban, hogy Lancashireben minden dolgot elintézzék.

— Új tb. városi ügyész. Dr. Barabás Béla főispán Vajda Iván dr. aradi ügyvédet Arad város tiszteletbeli ügyészevé nevezte ki.

— Kitüntetés. A király a hadügyminisztériumban a háború alatt tanúsított kitünő szolgálataért a signum laudis adományozta és legfelsőbb megelégedését fejezte ki Babescu Elek honvédszázadosnak.

— A szovjet-kormány agyonlöveti az áruló papokat. Berlnből jelentik: A Vossische Zeitung jelenti Stockholmból: A szovjetszapatok egyik vezére a következő parancsot adta ki: A tűzvonalban azt vettük észre, hogy a papság agitációt folytat a szovjeturalom ellen. A városokba bevonuló ellenséget a papság kényérrel és sóval fogadja. Megparancsolom, hogy minden papot, rangkülönbség nélkül, aki szóval vagy tettel a szovjet-kormány ellen izgat, rögtön agyon kell lötni.

— Halálozás. Özv. Weisz Jenőné szül. Fischer Berta szeptember 13-án életének 35-ik évében elhunyt. Vasárnap délelőtt 11 órakor temetik az izraelita temető halottas házából.

Löbl Ignác szül. Kohn Katalin ma reggel 55 éves korában hosszas szenvedés után elhalt. Temetése vasárnap délelőtt lesz az aradi izraelita temető halottas házából. Az elhunytban László B. Jenő hírlapíró édesanyját, Mannheim Aladár dr. ügyvéd anyósát gyászolja.

— A 28-as vadászok jótekonycélu táncmulatsága. Holnap, szombaton rendezik a 28-as vadászok jótekonycélu táncmulatságukat, amely szigorúan zártkörű lesz és azon csak meghívott vendégek vehetnek részt. A táncmulatság a Baross-parki kioszkban lesz.

— Olasz mese osztrák-magyar robbanó ceruzákról. Bernből jelentik: A római lapok legutóbb a következő fantasztikus tudósítást közölték: Mialatt D'Annunzio és bátor kísérői manifesztumokat és felhívásokat dobnak Bécs felett, az osztrák-magyar repülők ceruzákat dobhatnak le az olasz városok lakói számára, nem annyira azért, hogy segítséget nyújtsanak az olaszoknak felhívásaik megírásában, hanem azért, hogy megsebesítsék az olasz gyermekeket. A ledobott ceruzák belsőjében ugyanis gépezet van, amely alkalmas pillanatban felrobbantja azt a kevés dinamitot, amely grafit helyett tesznek a ceruzákba. Az olasz gyermekek möhön nyulnak az utcákon a ceruzák után, forgatják, próbálnak vele írni, miközben a ceruza felrobban és megsebesíti a gyermekek kezét. Legutóbb Brindisiben történt, hogy egy Gandenzio nevezetű gyermek egyik kezén három ujját veszítette el, a másik kezén pedig súlyosan megsebesült, mert felvett az utcán egy ilyen ceruzát. Eddig szól a római lapok tudósítása. Az egész fantasztikus mesében csak az a sajnálatos, hogy az a római újságíró, aki először írta meg ezt a fantasztikus ceruza-mesét, előzőleg nem talált az utcán robbanó ceruzát. Ha talált volna, felvette volna, ha felvette volna, megsebesült volna a kezén és nem lett volna abban a helyzetben, hogy megírja a történetet. Az illető olasz hírlapíró azonban nem talált az utcán robbanó ceruzát. Épp ezért találta ki az egész történetet.

— Bank közgyűlés. Az Aradi Polgári Tankarékpénztár szeptember 15-én délelőtt fél 11 órakor intézeti helyiségében rendkívüli közgyűlést tart.

— Katonák családtagjainak bejelentése. A cs. és kir. hadsereghez, a m. kir. honvédséghez, a m. kir. népfelkeléshez és cs. kir. Landwehrhez tartozó tiszteknek, katonai hivatalnokoknak és továbbszolgáló altiszteknek Arad város területén levő családtagjai (feleség, gyermek) özvegyei és árvái haladéktalanul, legkésőbb f. hó 15-ig mellőzős ferhe alatt a téparancsnokságnak levelezőlap útján bejelentendők. A jelentésben megjelölendő a férj illetékes bevonulási csapattestje, jelenlegi szolgálati beosztásának helye, a gyermekek száma és kora és az esetleges családi pótlékot, hadiségi utalványozó hatóság pontos megjelölése. E jelentés beküldendő tekintet nélkül arra, hogy a család Aradon, vagy a helyőrségen kívül teljesít katonai szolgálatot.

— Városi nyugdíjasok értekezlete. Felhívom mindazon Arad sz. kir. város közpénztárából nyugdíjat élvező nyugalmazott volt városi tisztviselőket és alkalmazottakat, kik magukat, illetve családjaikat a város által természetbeni járandóságukkal elláttatni kívánják, hogy értekezlet céljából folyó hó 16-án d. u. 4 órakor a városháza tanácstermében jelenjenek meg. — Várjassy Lajos polgármester.

— Stefánia főhercegnő mosónőt kér. Szegedről jelentik: Stefánia főhercegnő udvarmesteri hivatala leiratot intézett a polgármesteri hivatalhoz, amelyben arra kéri a várost, hogy küldjön neki két mosónőt. Nem kétséges, hogy a főhercegnő ruhája nem marad mosatlanul.

— A komikus tragikomédiája. Egerből jelentik: Tegnap délután Latabár Rezsővel, a Pálügyi szintársulat komikusával nagyon sajnálatos eset történt. Egy pár percere tragikus szerepet osztott ki az élet a számára; de előbb a tragikumban annyi komikum vegyül, hogy szinte lehetetlen humor nélkül tárgyilagosan megírni az egészet. Már mindjárt az elején humorizálni kell. Latabár tegnap bement egy olyan helyre, ahol minden ember csak személynél rendezheti el a szükségletét. Alig tartózkodott benne egy fél percig, amikor egyszer csak torkaszakadtából ordítani kezdett:

— Segítség! Segítség!...

Majd hirtelen csend lett. Latabár édesanyja és egyik rokonuk azonban a fából épült házikó felé rohantak. Latabár rokona, egy főmérnök — aki igen erős ember — egyetlen rántással felszakította az ajtót. Meglepetés látván tárult eléje. A házikó üllőkéjéhez hozzáépített téglalap egy nagy darabon leszakadt és elsüllyesztette Latabár Rezsőt is. Mindössze két kezének hadonászó ujjai látszódtak ki. A főmérnök kellemetlen helyzetéből kiszabadította Latabárt, aki rettenetes állapotban, félholtan került a napvilágra. Azonnal a kut alá állították és vagy tíz percig húzták rá a vizet. Aztán beugrott egy hordó vízbe, majd fürdőt vett. Közben minden parfümjét magára locsolta — estére aztán mégis olyan állapotba hozta magát, hogy a nagy izgalom után lefeküdhett. Itt következik a tragédia második felvonása. Latabár Rezső az ágyban pihenve, visszagondolt az elmúlt felejthetetlen percekre, igen rosszul lett olyannyira, hogy dr. Grünblatt Ármán színházi orvost kellett segítségül hívni. Egy újságíró felkereste Latabár Rezsőt lakásán s elbeszélte balesetét. Mindenki mulat ezen, — mondotta — pedig alapjában véve egy igen szomorú eset ez. Egy pillanat alatt történt az egész. Beléptem, a másik pillanatban éreztem, hogy súlyedek. Elküldttem magam segítségért, annyi időm volt csak, hogy nagyon összeszorítottam a számat és bezártam a szememet. A másik pillanatban már egészen benne voltam. Rettenetes percet éltem át. A beszélgetés során panaszkodott, hogy megütötte magát. Beszélte még, hogy kollégái mind felkeresték, sőt a közönség közül is igen sokan érdeklődtek állapota iránt. Latabár állapota különben már annyira javult, hogy egy-két nap múlva elhagyhatja a betegágyat.

— A kendernagy és az ellenkendernagy. Zomborban a kendertermelők gyűlést tartottak, melyen élesen kikelték a Kenderközpont működése ellen. Memorandumot készítettek, amely elmondja, hogy Nagymiliticsen öt hónapig hevert nyolc vaggon kender, amely teljesen megrothadt. Szépligetben a májusban felajánlott kender ma is ott hever, várja a megrothadást. A kongresszus humora egyébként elnevezte Wimmer Fülöpöt, a Kenderközpont elnökét kenderagnak, a kendertermelők mozgalomának vezetőjét, Hess Mártont pedig ellenkenderagnak.

LEGUJABB.

Az angol szakszervezetek a megegyezési béke mellett. Megbukott Wilson uszító politikája.

Bern. Az angol szakszervezetek kongresszusának negyedik tanácskozási napján megkezdődött a Havelock Wilson háborúra uszító iránya és a mérsékelt munkáscsoportok közötti feszülten várt összeütközés, amely

a háborusok eklatáns vereségével ért véget.

Más nagy eseményei is voltak a mai napnak. Az a két beszéd tudniillik, amelyet Gompers, az amerikai munkásvezér és Henderson mondtak el. Gompers beszédjéről a Times tudósítója nyíltan megmondja, hogy hallgatóinak csalódást okozott. Az volt a benyomása, hogy Gompers elnyomja ösztöneit, mert attól fél, hogy az egyéik vagy másik csoportot elkedvetleníti és ezért nagyon óvatosan beszélt. Többek között ezeket mondotta: Demokrata férfiak ötmillió erővel jövőnk és jogom van ehhez hozzáfűzni Wilson szavát. Miért szorítokozunk mi éppen öt millióra. Ebben a világválságban mozgalmunk habozás nélkül a nemzetközi béke mellé állott. De hánvan hinnének közülünk ebben a nemzetközi békében, mikor a korlátlan fosztogató a hordákat a békeszerető népekre uszítja. Gyűlölködöm az ember ölés gondolatát, mondja Gompers, de ha mi nem védjük az asszonyokat és gyermekeket és nem vagyunk hajlandók meghalni a demokrata eszméért, méltatlannak válnánk a nagy örökségre.

Utána Henderson szólalt fel: Mialatt a munkásság négy éven keresztül elhatározta a mil-

tarizmus megszüntetéséért küzdött, az a vád éri, hogy kompromisszumra készül és meghódol a német imperializmusnak. Ez megsértése az angol munkásságnak. Mi küzdünk a német imperializmus ellen és a célunk, hogy a német népet a militarizmus és az imperializmus minden formája ellen irányuló harcunkban, szövetségeseinkké tegyük. De azt is kívánjuk, hogy az eljövendő béke egyik oldalán se hagyja az elkeseredés, károslottság érzését.

Feladunk minden gondolatot, amely a háború után gazdasági bojkottra rendelkezik be.

Egyszóval a mi politikánk a megegyezési politika. Egy viharos incidens után, melyről a tudósító nem közöl részleteket, 3,835,000,000 szavazattal 493 ellenében napirendre tértek bojkottra vonatkozó határozati javaslat felett.

A Daily News megjegyzése szerint ezek a számok azért jelentősek, mert megállapítják a Wilson ama tervének kilátástalanságát, hogy új háborúra uszító munkáspártot alakítson.

Berlin. A Wolff esti jelentése: A harci frontokon a mai nap nyugodtan telt el. A Maas és Mosel között sem újította meg az ellenség támadásait.

Berlin. A Times azt írja, hogy Foch generálisszimusz kijelentése szerint csak most érkezett el az éles harcokhoz a háború, amelynek új korszaka következik. Valószínű, hogy mindkét félre álló harcok ideje jön el.

"Száz órás fegyvernagyítás."

Az entente békefeltételei.

Amsterdamból jelentik: A londoni Speciator című lap észrevehetőleg hivatalosan sugalmazott cikkjében a békefeltételekkel foglalkozik és a cikkben a következőket írja: Fegyverszünet se, amire sem köthetünk, legfeljebb rövid, például 100 órás fegyvernagyítást abból a célból, hogy a központi hatalmak áttanulmányozhassák az entente feltételeit. Németországgal szemben a feltételek között Szerpel-Elszász-Lotharingia, Sleswig és Orosz-Lengyelország visszaadása. Magyarországgal szemben pedig annak a fognak a megvonása, hogy a területén lakó szlávokat és románokat tovább is sanyargathassák. Abban azonban nem avatkoznak bele, hogy Magyarország a Habsburgokhoz és a bécsi németekhez való viszonyát hogyan állapítja meg. Épigy nem, a mi dolgunk, hogy a németnyelvű Ausztriát távolartsuk Poroszországtól, ha kedve van nyakát a porosz ígér alá hajtani. Azzal sem törődik, hogy Bajorország és a déli német állam a német birodalmon belül vagy azon kívül keresi-e boldogulását.

Pécsből jelentik: Glasgowban az a hír terjedt el, hogy megkötötték az általános békét. Ez az és ezer jobboldali tömeg vonult végig az utcákon örömmel üdvözölve. Amikor megtudták, hogy a hír nem igaz, igalmias jelenetekre került a sor és a kiábrándult

időig lenyegető sziktorodásokban tört ki az angol kormány ellen.

Londonból jelentik: Azon a reggelin, amelyet Manchester lordmajorja adott Lloyd George tiszteletére, néhányan kompromisszumról beszéltek. Egyik a következőket mondotta: Engedjétek hát, hogy megegyezési békét kössünk, Lloyd George erre azt felelte, hogy kompromisszumról szó sem lehet. Ezután emelt hangon a jelenlevők nagy tetszésnyilvánítása közben ezt a kijelentést tette: mi tovább fogunk harcolni a befejezésig.

Berlin. A Schlesische Zeitung értesülése szerint a birodalmi gyűlés főbizottságát október 5-ére összehívták. A birodalmi ülés főbizottságának ülésével foglalkozott a Vorwärts és hosszabb cikket közöl Hertlingnek ama kijelentéséről, mely szerint egy német hadvezetőség, mint a birodalom vezetője teljesen egyetértene, hogy a megegyezésen alapuló békére kell törekedni. Kétségtelen, írja a Vorwärts, hogy a birodalmi gyűlés többi pártjai is tanácskozni fognak a kancellár nyilatkozatáról és a keleti kérdés tekintetében nagyon heves vita várható. A többségi pártokban meglehetősen élesen kritizálják a kormánynak a keleti kérdésben követett politikáját és a leghatározottabban állástfoglalnak az ellen, hogy Németország keleten dinasztikus összekötésekkel is lekösse magát.

FIGYELMEZTETJÜK lapunk t. olvasóit, hogy a lapkihordóktól újságot vásárolni, vagy náluk a lapra előfizetni szigorúan tilos. Aki ezen óvást figyelmen kívül hagyja, büntetendő cselekményt követ el. —

Negyedelik a kokszt.

(A szénbizottság ülése.)

A szénbizottság ma délután 4 órakor ülést tartott Lőcs Rezső helyettes polgármester elnöklésével.

Kneffel Lajos a kovácsosbányáról beszélt. Elmondotta, hogy 10—18 milliméteres kovácskőszent havonta 5—6 vaggonnal, novemberétől pedig 10 vaggonnal fog a közellátás rendelkezésére bocsájtani. Ez a mennyiség teljesen fedezni fogja az iparüzemet. Kneffel kijelentette azonban, hogy az a szén tüzelésre nem alkalmas.

Ezután a bizottság áttért a kérvények tárgyalására. Nagy mennyiségű kérvény került a bizottság elé, amelyben legnagyobb részt kokszt kérnek úgy a vállalatok, mint a magánosok. Mielőtt a kérvények elintézése fölött határoztak volna, előzőleg kikérték Schulz Henrik gázgyári igazgató véleményét. A gázgyár igazgatója a következőket mondotta a bizottság előtt:

— A gyár évi kokszt termését annak idején 123 vagonra becsültem, azonban a jelenlegi szén oly rossz, hogy belőle készült kokszt 50—60%, port és sallakot tartalmaz. Ez ideig mint egy 30—35 vaggonnal szállítottunk le. Első sorban az iskolák kokszt készletét kellett biztosítani. Az iskolák és középületek részére 20 vaggonnal szállítottunk és teljesen fedezi az évi szükségletüket. Tervbe vettük most a városi tisztviselők kokszt ellátását, amely célra ugyancsak 20 vaggont számítottunk.

A szénbizottság mai ülésén szó volt a kokszt árának maximumálásáról is, azonban mielőtt a bizottság ez ügyben döntene, megkeresni a vidéki városok gázgyárainak vezetőségét és kikérni véleményüket a kokszt árára vonatkozólag.

A kokszt kiosztására vonatkozólag a szénbizottság úgy határozott, hogy az egyes felek, vállalatok részére a meghatározott mennyiségnek fölül vagy csak negyed részét fogják kiszolgáltatni. Ezt a kiosztás megkönnyítése érdekében teszik.

A legközelebbi értekezletre hozzávetőleg pontos adatokat fog a szénbizottság a kokszt termelendő mennyiségéről szerezni, melynek megállapítására egy kiküldött bizottság lesz hivatva dönteni. Csak ezután fog a szénbizottság a minden esetben kérelmezett kokszt mennyiség fölött határozni.

KÖZGAZDASÁG.

— Aradi tőzsde. Az üzlettelenség és lanyha tendencia jegyében lefolyt napon a következő árfolyamokat állapították meg hivatalosan: Aradi Első Takarékpénztár 2145—35, Aradmegyei Takarékpénztár 2736—30, Ipar- és Népbank 664—75—72, Polgári Takarékpénztár 259—52—58, Általános Takarékpénztár 240—38, Közgazdasági Bank 235—38, Központi Takarékpénztár 220, Parcellázó Bank 1750—60, Sertés 450—70, Villamossági r.-t. 254.

— Budapesti tőzsde. Budapestről jelentik: Szilárd irányzat uralta ma a tőzsdét, részint a Bécsben történt szilárd jegyzések miatt, részint mert a spekuláció kontremín pozícióját fedezni volt kénytelen, tekintettel a rendezési napra. A forgalom igen élénk volt. A mai ár-

változások a következők: Magyar hitel 1388—79, Osztrák hitel 906—900, Fabank 977—69, Agrár bank 1074—66, Hazai bank 635—47, Magyar bank 970—73, Kereskedelmi bank 6185—95, Konkordia 877—83, Viktória 1815—40, Salgótarjáni 1291—1278, Ganz-Danubius 4344—48, Rimamurányi 1198—87, Adria 1800—10, Atlantika 1417—23, Államvasut 1056—44, Nasisi 3340—60.

— A só ára vaggontételekben. A pénzügyminisztérium a teljes vasuti kocsikban szállított sóra nézve, a vasuti állomáson átvéve, az eladási árakat következőképen állapította meg: 100 kilogramm örletlen konyhasó (alaksó) 35 kor. 40 fill., örölt konyhasó 37 kor. 40 fill., marhasó örölt vagy sajtol 17 kor. 76 fill.

LEGUJABB HIREK.

Lakoma a német újságírók tiszteletére.

Szterényi József báró a magyar önállóságról.

Este a németországi vendégek tiszteletére a budapesti újságírók egyesülete a Hungária nagyszállóban ünnepi lakomát rendezett, melyen minegy százötvenen vettek részt. Megjelentek Szterényi báró kereskedelmi, Szurmay Sándor báró honvédelmi miniszterek. Wlassics Gyula báró a főrendiház elnöke, Stitovszky Béla, a képviselőház alelnöke, Fürstenberg gróf német főkonzul.

Az első felköszöntőt Márkus Miksa budapesti újságírók egyesületének elnöke mondotta. Üdvözölte a német újságírókat, mint a sajtó valódi hivatásának: a népek közti érintkezésnek képviselőit. A népek eddig két nyelven érintkeztek, az ágyuk és sajtó nyelvén. Már a háboru bebizonyította, hogy az ágyuk nem elég, de elég lesz a sajtó érve ezalatt, hogy az a sajtó legnemesebb hivatása, hogy az ágyut örökre elnémissa és pótolja.

A viharos tetszéssel fogadott beszéd után dr. Rippler, a Deutsche Tagliche Rundschau főszerkesztője beszélt nagy elismeréssel a magyar nemzet királyi hűségéről, mely mindenkor önérzettel és nagy felelősségérzettel párosult. Nemzedék Károly Magyarország apostoli királyát köszöntötte és megköszönte a fogadtatást, melyben a német újságírókat részesítették. Hangsúlyozza, hogy a békének csak egy fajtája kívánatos, amely létünket biztosítja és ez a becsületes béke. Reméli, hogy ebben a magyar kartársak egyetértének vele.

A kormány nevében Szterényi József báró kereskedelmi miniszter üdvözölte a vendég publicistákat. Hangsúlyozta, hogy amint Magyarország erőssége Németország érdeke, úgy Németország érdeke egy erős Magyarország. De még tovább megy és kijelenti, hogy a német közönségnek meg kell tudnia, hogy Magyarország önállósági törekvései erősíti és nem gyöngíti a monarchiát, ép ezért a törekvés diadala Németországnak is érdeke. Kéri az újságírókat, hogy ismerjék meg minél alaposabban és írják le minél tartalmasabban hazánkat, menjenek ki a végekre és győződjenek meg arról, hogy szabadságot ad a magyar nemzet nemzetiségi testvéreinek, akiktől csak egy dol-

got kíván, de ezt aztán feltétlenül: tisztelet az állammal szemben és az állam nyelve ismeretét. A szövetség megszilárdítását és elmélyítését életstílusukra mind a két államnak.

— Nem hiszik Bécsben Pétervár elestét. Bécsből jelentik, hogy a Pétervárról érkező híreket Bécsben a legnagyobb kétkedéssel fogadják, amelyet a Pétervárról legujabban érkező hírek is igazolnak.

— Vasuti katasztrófa 49 halottal. Ámsterdamból a lapok jelentik, hogy közvetlenül Ámsterdam előtt nagy vasuti katasztrófa történt. Egy gyorsvonat, amely teljes sebességgel haladva kisiklott, volt okozója a katasztrófának. A legutolsó jelentések szerint 49 halottja és 100 sebesültje van a katasztrófának. Ugyátszik, hogy ez a súlyos vasuti katasztrófa olyan méretű, a milyen Hollandia területén még egyáltalán nem történt.

A szerkesztésért felel
STAUBER JÓZSEF.

NYILTÉR.

Az ezen rovat alatt közölttekért nem vállalunk felelősséget.

Alólirottak fájdalomtól megtört szívvel tudatják, hogy a felejtethetlen jó gyermek, testvér és nagynéni

özv. Weisz Jenőné

szül. Fischer Berta

f. évi szeptember hó 13-án éjjel 1 órakor életének 85-ik évében hossza szenvedés után elhunyt.

Drága halottunk földi maradványai f. hó 15-én, vasárnap délelőtt 11 órakor fognak az izraelita temető halottas házából örök nyugalomra helyezni.

Arad, 1918. évi szeptember 13-án.

özv. Fischer Mórné szül. Schwartz Fanny
édesanyja özv. Horetzky Lipótné szül. Fischer
Helén, Fischer Róza testvérei, Horetzky Lenke,
Horetzky Emmy unokahugai 6631

Dr. Szöllősi Zsigmond

ügyvédi irodáját

Pécskáról Aradra helyezte át és

megnyitotta 6578

Szabadság tér 21. szám, I. emeleten.

Sütőde megnyitás!

Értesitem a n. é. közönséget, hogy a May-féle sütődet bárbe vettem és ott folyó hó 13-án a sütést megkezdem. Naponta 8 és 11 órakor vetelek. Kérem a n. é. közönség szíves pártfogását.

Teljes tisztelettel

Klein Gerzon.

6593

NYILATKOZAT.

Roth Izidor urral félreértésből keletkezett Szent Pál-utcában történt incidensért ez uton fejezem ki sajnálatomat.

6635

Sashegyi Sándor.

Uj mézes kannák,

zeirnak is alkalmasak,
50 kg.-os ártartalommal 6527

kaphatók

az

Aradi Kereskedelmi és Áru-
forgalmi Részvénytársaságnál
Ipar- és Népbank épület. Telefon 986.

19415—1918. kh.

HIRDETMEY.

A m. kir. kereskedelemügyi minis-
teriumnak 3019—3020 és 3018/1918 sz.
alatt kelt, a nyers marha és lóborók-
ért, valamint a kész bőrökért köve-
telhető legmagasabb árak megállapí-
tása és egyes bőrfajták gyártásának
szabályozásáról, továbbá a nyers
marha, borjú, disznó, szarvas, őz és
zerge bőrök forgalomba hozataláról,
végül a gubacsért követelhető legma-
gasabb ár megállapításáról szóló
rendeletét azzal teszemközherré, hogy

annak teljesszövegű eredetij, az ér-
dekeltek által hivatalom iparügyi
osztályában a hivatalos órák alatt be-
tekinthetők.

Arad, 1918. augusztus 28.

Grein, főkapitány.

19517—1918. kh.

HIRDETMEY.

A m. kir. Ministeriumnak az egyes
vegyészeti nyersanyagoknak és termé-
keknek a vámkülföldről való behozat-
ala tárgyában kelt 3410—1918. M. E.
sz. rendeletét a következőkben te-
szem közherré:

Vámkülföldről a magyar szent ko-
rona országainak területére a jelen
rendelet életbelépése után behozott
alább megnevezett áruk a belföldön
kizárólag csak a Magyar Vegyészeti
Külkereskedelmi Részvénytársaság
(Budapest, V. Maria Valéria-ut 13.) ál-
tal hozhatók forgalomba. Ezek az áruk
a következők:

Borax és borvegyületek: Kénko-
vand, kén' falepároló ipari termékek,
az ecetsav és a faszén kivételével: cor-
kó és borkősav; molékszen, vasglic,
rézgalic, toluol, fenol, naftalin, xylof;
gyógyszerek és drogok a m. kir. mi-
nisteriumnak a gyógyszerek és gyógy-
szerkészítmények forgalmának szabá-
lyozásáról kiadott 21600—1918. M. E.
számú rendeletében felsorolt „Nyíl-
váltartott gyógyszerek” kivételével:
lvopodium azok a vegyészeti termé-
kek, amelyek az osztrák-magyar mo-
narchia két állama szerződéses váma-
tarifájának 622 tétele alá esnek, ásvá-
nyi foszforok, kénsavas ammoniak, ja-
pán kámlor.

Aki a jelen rendelet valamelyik
rendeletét megszegi az — amennyi-
ben cselekménye súlyosabb büntető
rendelkezés alá nem esik — kihágást
követ el és hat hónapig terjedhető el-
zárással és kétezer koronáig terjed-
hető pénzbüntetéssel büntetettik.

Arad, 1918. évi augusztus hó 21-én.

Bittner, főkapitány b.

Viszketegséget,

sömört, rühöt a leggyorsab-
ban elmulasztja a Dr. Flesch-
felelő, törvényesen védett

„Skabotorm-Kenőcs”

Nincsen szaga, nem piszkos. Min-
dig eredeti pecsétos Dr. Flesch-
felelő körjünk. Próbá tégely 3.— k.,
nagy tégely 5.— k. Csak ádai
12.— k. Kapható Aradon, Hajós
Árpád gyógyszerüzében, An-
drásy-tér 22. Velelő: a „SKABO-
FORM” vegyészeti üzem.

Teljesen perfekt
magyar gyors- és gépirónő
megfelelő fizetéssel, azonnali és állandó
alkalmazást talál
a Központi Textilipar Részvénytársaságnál, Pankotán.
Ugyanott egy irodai gyakorlattal rendelkező
tisztviselő is felvételt talál.

ROSE YORK

Nékülözhetetlen és kiváló szer
sápadt bőrpelyeknek
hogy arczuk és ajkuk éde,
piros színét
visszavarázsolják. — Senki ál-
tal fel nem ismerhető, teljesen
ártalmatlan, színezése állandó.
Egy üvegnek ára 3.— korona.

Gyöngyfehér fogakat

nyerünk a

Doré fogpasztia

használatával. Nema habzik!
A szájrészt desinficiálja, utó-
íze igen kellemes. Ara 1 korona.

Poloskák irtására

egyedüli biztos szer a

„Phenolsav”

1 üveg ára 3 korona.

Legjobb tápszer

gyermeknek és tel-
nőtteknek egyaránt a

Makk-kávé

darálva, pörköelve

1/4 kgos csomag 6 korona.

Hajós Árpád gyógyszerüzében

Arad, Andrássy-ut 22. szám.

Használt ólom

megvételre kerestetik.

Sápkóros leányok, vérszegén asszonyok,

páratlan sikerrel használják a

Ferratol Vastáplikört.

É rendkívül kellemes édes ízű folyadék a legideálisabb erősítő
szer; orvosilag ajánlva vérszegénység, sápadtság és általános
gyengeség eseteiben. Ara 1/4 literes üvegnek utasítással 8 kor.

Láb- és kézizzadás

biztosan és leggyorsabban elmúlik, a „Peppo”
folyadék és „Peppo” hintőpor segítségével.

Szárit!! Szagtalanít!!

Peppo folyadék ára használati utasítással ... 1.50 korona.
Peppo hintőpor ... 1.50 korona.

Hajós Árpád gyógyszerüzében

Arad, Andrássy-tér 22. szám.

19414—1918. kh.

HIRDETMEY.

A m. kir. ministeriumnak a len-
kőre, a lenszalma és a kikészített len-
(tilott len és lenkő) bejelentése, va-
lamint a kikészített len (tilott len és
lenkő) forgalomba hozatalának kor-
látozása tárgyában kelt 2606—1918. M.
E. sz. rendeletét a következőkben te-
szem közherré:

Lenkőszár, (lenkőszár, törő, ti-
lott lenkőszár) vállalatok kötelesek
késztől pontos becslést készíteni ar-
ról, hogy a velük szerződési viszony-
ban álló termelőkkel milyen mennyi-
ségű légszár és magjától megfoszt-
ott, nyútt lenkőre és kaszált lenszal-
ma szállítását remélik az 1918. évi ter-
mésből és ennek a becslésnek az ered-
ményét kötelesek a jelen rendelet ki-
hirdetésétől számított 30 napon belül
a Magyar szent korona Országai Len-
ipari Központja részvénytársaság (ró-
viden Lenipari Központ, Budapest, V.
Maria Valéria-utca 12. szám) utján, a
m. kir. kereskedelemügyi ministerium-
nak bejelenteni.

Kötelesek továbbá az 1. bekezdés-
ben említett termelőkkel átvett vagy
máshonnan beszerzett, továbbá feldol-
gozott lenkőre és lenszalma mennyi-
ségeket, valamint a belőlük kikészít-
ett len (tilott len és lenkő) mennyi-
ségét minden hónap utolsó napján volt
állapot szerint a következő hó napjáig
a Lenipari Központ utján a m. kir.
kereskedelemügyi ministeriumnak a
jelen rendelet szerint bejelenteni.

Azok a termelők, akik lenkőrt leg-
feljebb fél kataszteri holdon vagy en-
nél kisebb területen termelnek, len-
kőre és lenszalma-készletüket bejelen-
teni nem kötelesek. Az 1. §. alapján
bejelentés alá eső lenkőrt vagy len-
szalmát kötelesek a termelők vagy ma-
guk kikészíteni, vagy valamely hazai
lenkőszár vállalatnak eladni.

Az 1. §-ban említett vállalatok, va-
lamint mindazok, kik 1/2 kataszteri
holdnál nagyobb területen termelt len-
kőreket maguk dolgozták, illetőleg dol-
gozzák ki, kötelesek a kikészített len-
ből (tilott len és lenkő) a jelen rend-
let életbelépésekor meglévő és utóbb ki-
készítendő készleteiket a Lenipari
Központnak legmagasabb árak fi-
gyelembevételével megvételre felaján-
lani.

A Lenipari Központ által átvett len
anyagokért 100 kg.-ként következő
árak fizetendők:

Vízben és harmaton ázott tilott
lenért: I. minőségűnél 750 korona, II.
minőségűnél 675 korona, III. minőség-
űnél 565 korona. Vízben és harmaton
áztatott lenkőért (kőlenért is): I.
minőségűnél 500 korona, II. minőségűnél
420 korona, III. minőségűnél 200 koro-
na. Lenfonási célokra fel nem használ-
ható tilott len hulladékért 100 korona.

Ezek az árak légszár és berak-
tározható állapotban levő árura vo-
natkoznak és azokban a legközelebbi
rakodó állomásig való szállítási költsé-
sek, csomagolás nélkül bentfoglat-
tának. Amennyiben a cselekmény sa-
lyosabb büntető rendelkezés alá nem
esik kihágást követ el az, aki a jelen
rendeletben megszabott bejelentést
nem vagy nem a valósnak megte-
lően teszi meg, vagy a lenanyag-
készletét a hatóság előtt eltitkolja,
vagy az ellenőrzést megküszitja, két
hónapig terjedhető elzárás és 600 ko-
ronáig terjedhető pénzbüntetés, fenteb-
biek esetében pedig 6 hónapig terjed-
hető elzárás és 2000 koronáig terjedhe-
tő pénzbüntetésre marasztaltatik el.

A jelen rendeletbe ütköző kihágás
miatt nem büntethető az, aki a köve-
telt árt a jelen rendelet ellérére meg-
igért, vagy megfizette, a kihágást a
hatóságnak feljelenti.

A rendelet teljes szövege hivatalos
órák alatt, hivatalom iparügyi osztá-
lyában az érdekeltek által betekinthe-
tők.

Arad, 1918. augusztus hó 31.

Grein, főkapitány.

Könyvnyomdai.

tanulóleányok

jótízetessel

felvétetik.

Bővebbet a kiadóhivatalban.

gépén. Kiadótulajdonos: Aradi Nyomda R.-T.